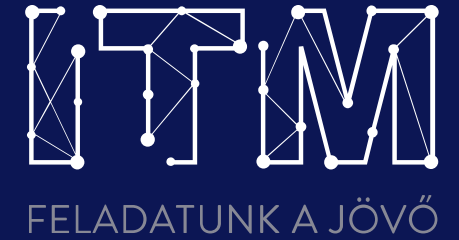

Vasútakadémia Szeminárium
Budapest, 2021. október 28.

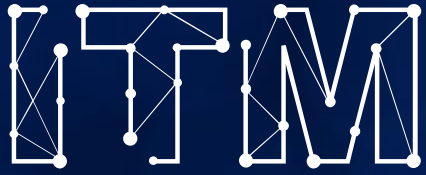
A vasúti piac felügyelete

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Veréb Tamás
a Vasúti Igazgatási Szerv vezetője

- A vasúti igazgatási szerv feladat- és hatásköre
- Piacfelügyeleti és jogvitás eljárások
- Példák piacfelügyeleti eljárásokra

FELADATUNK A JÖVŐ

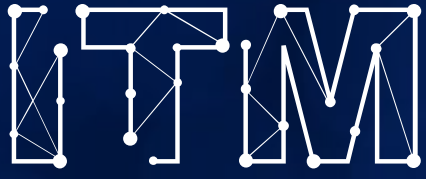
A vasúti igazgatási szerv feladat- és hatásköre

A vasúti igazgatási szerv feladat- és hatásköre

- A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (Vtv.) 69. § és 84/I. §
 - **működési engedély** kiadása, módosítása, felfüggesztése, visszavonása, a működési engedély feltételei fennállásának ellenőrzése,
 - a működési engedélyhez nem kötött vasúti tevékenység és a pályahálózat-működtetés **bejelentés** tudomásulvételéről szóló értesítés,
 - **különleges kötöttpályás közlekedésre** vonatkozó bejelentések vizsgálata,
 - vasúti közlekedési piac **fejlődésének nyomon követése**, elemzése és értékelése,
 - a személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvényben meghatározottak szerint a vasúti személyszállítást igénybe vevő **utasok panaszainak kezelése**,
 - a pályahálózat-működtető függetlenségét biztosító **jogi, szervezeti és döntéshozatali függetlenségi** feltételei meglétének ellenőrzése,
 - a vasúti közlekedési **piac felügyelete**...

- Vtv. 69. §
 - döntés a 79/B. § (1) bekezdése szerinti **jogvitás ügyekben**,
 - annak ellenőrzése, hogy a **hálózati üzletszabályzat nem tartalmaz-e diszkriminatív rendelkezéseket** vagy nem ruházza-e fel a pályahálózat-működtetőt olyan mérlegelési jogkörrel, amelyet fel lehetne használni a kapacitásigénylőkkel szembeni **hátrányos megkülönböztetésre**,
 - a vasúti hálózat-hozzáférési díjrendszer kereteiről, valamint a hálózat-hozzáférési díjak képzésének és alkalmazásának alapvető szabályairól szóló rendeletben meghatározottak szerint a **piaci szegmensek listájának ellenőrzése**,
 - a vasúti pályahálózat-kapacitás elosztási folyamatának, és a vasúti pályahálózathoz való nyílt hozzáférésre jogosult, valamint a pályahálózat-működtető között a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltak szerinti **kedvezmények biztosítására vonatkozó tárgyalások felügyelete**,
 - a keretszerződésben, illetve a hálózat-hozzáférési szerződésben a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltaktól történő **eltéréshez való hozzájárulásra** irányuló kérelemről való döntés...

- Vtv.
- a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény
- a vasúti piacfelügyeleti bírság mértékére és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokról szóló 8/2006. (I. 13.) Korm. rendelet
- a vasúti pályahálózathoz történő nyílt hozzáférés részletes szabályairól szóló 55/2015. (IX. 30.) NFM rendelet
- a vasúti teljesítményösztönző rendszer részletes szabályairól szóló 57/2015. (IX. 30.) NFM rendelet
- a vasúti hálózat-hozzáférési díjrendszer kereteiről, valamint a hálózat-hozzáférési díjak képzésének és alkalmazásának alapvető szabályairól szóló 58/2015. (IX. 30.) NFM rendelet
- a pályahálózat-működtető függetlenségi feltételeiről szóló 11/2019. (V. 29.) ITM rendelet
- a vasúti társaságok működésének engedélyezéséről szóló 45/2006. (VII. 11.) GKM rendelet

FELADATUNK A JÖVŐ

Piacfelügyeleti és jogvitás eljárások

- Vtv. 79/E. §
 - A vasúti igazgatási szerv a vasúti közlekedési piac zavartalan, eredményes működésének, a piaci szereplők érdekei védelmének, a tisztességes és hatékony piaci verseny fenntartásának elősegítése, valamint a kapacitásigénylőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés elkerülése érdekében hatósági jogkörében **piacfelügyeleti ellenőrzési tevékenységet** végez.
 - A vasúti igazgatási szerv a piac felügyeletével kapcsolatos tevékenysége során **figyelemmel kíséri a vasúti közlekedési piac működését, az arra vonatkozó jogszabályokban, a vasúti igazgatási szerv határozataiban, valamint a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltak megtartását**, és arról elemzést készít.
 - A vasúti igazgatási szerv a piac felügyeletével kapcsolatos tevékenysége során hivatalból is ellenőrizheti a **Vtv. 79/B. § (1) bekezdésében** meghatározottakat, valamint ellenőrzi, hogy a **hálózati üzletszabályzat tartalmaz-e diszkriminatív rendelkezéseket** vagy felruházza-e a pályahálózat-működtetőt vagy a VPSZ-t olyan mérlegelési jogkörrel, amelyet fel lehet használni a kapacitásfoglalásra jogosultakkal szembeni hátrányos megkülönböztetésre.

- **Vtv. 79/B. § (1) bekezdése:** „A kapacitásfoglalásra jogosult, a hozzáférésre jogosult vagy a nem független pályahálózat-működtető a vasúti igazgatási szervnél jogvitás eljárás megindítását kérelmezheti, ha álláspontja szerint:
- a) a Hálózati Üzletszabályzat valamely rendelkezése ellentétes a **megkülönböztetéstől mentes eljárás** követelményével,
- b) a pályahálózat-működtető vagy a VPSZ **megsértette a Hálózati Üzletszabályzatban megállapított valamely kötelezettségét,**
- c) a vasúti **pályahálózat-kapacitás elosztására** vonatkozó eljárás során eljárási szabálysértés történt, vagy annak eredménye **jogszabálysértő vagy ellentétes a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltakkal,**
- d) a vasúti **pályahálózat-kapacitás biztosítására** vonatkozó eseti igénybejelentés elintézése során eljárási szabálysértés történt vagy annak eredménye **jogszabálysértő, vagy ellentétes a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltakkal,**
- e) a **Díjképzési Módszertan** ellentétes az e törvényben, vagy a hálózat-hozzáférési díjképzési rendszerek kereteiről, a díjak képzésének, alkalmazásának, a díjképzési elvek alóli kivételek kezeléséről, a biztosítható kedvezmények, valamint a kiegyenlítő juttatások nyújtásának alapvető szabályairól, a Díjképzési Módszertanra és a Díjszámítási Dokumentumra vonatkozó részletes szabályokról szóló rendeletben foglaltakkal,
- f) a **Díjszámítási Dokumentum** vagy a Hálózati Üzletszabályzatban szereplő díjak, kedvezmények és felárak nem az e törvényben vagy a külön jogszabályban foglaltaknak megfelelően kerültek meghatározásra, vagy a Hálózati Üzletszabályzatban nem a Díj számítási Dokumentumban meghatározott díjak szerepelnek,
- g) valamely szerződő fél megsértette a pályahálózathoz való nyílt hozzáférés tárgyában kötött szerződést, vagy a menetvonal igénybevételeért fizetendő hálózat-hozzáférési **díj mértéke jogszabálysértően vagy a Hálózati Üzletszabályzatba ütköző módon került megállapításra,**
- h) a **kiszolgáló létesítmény üzemeltetőjének döntése,** az általa alkalmazott díjak ellentétesek a megkülönböztetéstől mentes eljárás követelményével,
- i) a kiszolgáló létesítmény üzemeltetője a 67/O. § (6) bekezdése szerinti **információkat határidőre nem szolgáltatatta** vagy nem megfelelően szolgáltatatta a pályahálózat-működtető vagy a VPSZ részére,
- j) a pályahálózat-működtetőnek a **forgalomirányítással kapcsolatos valamely döntése** ellentétes a megkülönböztetéstől mentes eljárás követelményével,
- k) a pályahálózat-működtetőnek **a vasúti pályahálózat karbantartási, felújítási vagy fejlesztési munkáinak tervezésével kapcsolatos valamely döntése** ellentétes a megkülönböztetéstől mentes eljárás követelményével, e törvényben, a vasúti pályahálózathoz történő nyílt hozzáférés részletes szabályairól szóló rendeletben vagy a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltakkal, vagy
- l) a pályahálózat-működtető vagy a VPSZ esetében a 11. § (8)-(9) bekezdésben, a 11/A.-11/C. §-okban, vagy a pályahálózat-működtető függetlenségéről szóló miniszteri rendeletben foglalt valamely kötelezettség nem teljesül.”

■ Vtv. 79/F. § (1) és (2) bekezdése

Hatósági ellenőrzés

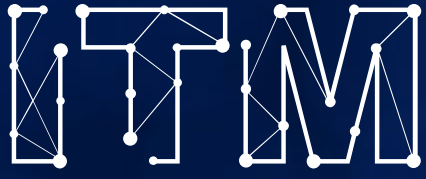
- a vasúti igazgatási szerv a piac felügyelete során valamely kötelezettség megsértését észleli:
- a tevékenység végzésével, a vasúti pályahálózathoz való nyílt hozzáféréssel, a szabad hozzáférés biztosításával, a számviteli elkülönítéssel, a keresztfinanszírozás tilalmával kapcsolatosan

Hatósági eljárás

- a vasúti piacfelügyeleti bírság mértékére és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokról szóló rendeletben foglaltak alapján bírságot szab ki
- a tevékenység végzésének feltételeit megállapítja
- a jogsértő magatartás folytatását megtiltja

Hatósági eljárás

- a kötelezettségek súlyos és ismétlődő megszegése esetén - ha a korábbi jogkövetkezmények nem vezettek eredményre - a vasúti igazgatási szerv **felfüggesztheti vagy visszavonhatja** a működési engedélyt.

FELADATUNK A JÖVŐ

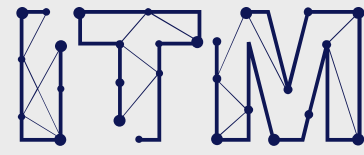
Példák piacfelügyeleti eljárásokra

Koordinációs és közzétételi kötelezettség

- A Vtv. 11/D. § (1) bekezdése alapján az országos vasúti pályahálózat-működtető, a vállalkozó vasúti társaságok és a kapacitásfoglalásra jogosultak legalább évente egyszeri gyakorisággal **koordinációs tevékenységet** folytatnak.
- A koordináció a Vtv. 11/D. § (2) bekezdésében meghatározott kérdésekre terjed ki.
- A pályahálózat-működtetőknek **koordinációs iránymutatásokat és éves összefoglalót** kell készíteniük és közzétenniük.
- E kötelezettségét mindkét országos pályahálózat-működtető elmulasztotta, **figyelmeztetést és kötelezést** állapítottunk meg a tekintetükben.

Vágányzárakkal kapcsolatos közzétételi kötelezettség

- Az 55/2015. NFM rendelet 21/B. § (1) bekezdése alapján a HÜSZ-ben közzé kell tenni a 21/A. § (9) bekezdése szerinti – **a vágányzárakkal és a kapcsolódó kerülő útirányokkal kapcsolatos – információkat vagy azok elérési útját (linkjét).**
- A GYSEV Zrt. esetében az információk csak a jelszóval rendelkező ügyfelek számára voltak elérhetők.
- A MÁV Zrt. esetében a HÜSZ-ben hibás link szerepelt.
- Ennek következtében mindkét pályahálózat-működtető tekintetében **figyelmeztetést és kötelezést** állapítottunk meg.

Kiszolgáló létesítmény igények elbírási határidejének meghatározása

- Vtv. 67. § (2) bekezdése „A kapacitásigénylőnek a kiszolgáló létesítményben nyújtott, a 2. melléklet 2. pontjában meghatározott szolgáltatásaihoz való hozzáférés, valamint azok nyújtása iránti kérelem tárgyában a vasúti igazgatási szerv által meghatározott - legfeljebb tizenöt napos - határidőben határozni kell. A kérelem csak abban az esetben utasítható el, ha működőképes alternatívák lehetővé teszik, hogy az érintett áru- vagy személyszállítási szolgáltatást ugyanazon vagy egy alternatív menetvonalon, gazdaságilag elfogadható feltételek mellett üzemeltessék. Ez nem kötelezi a kiszolgáló létesítmény üzemeltetőjét arra, hogy erőforrásokra vagy infrastruktúrára irányuló beruházásokat hajtson végre annak érdekében, hogy a kapacitásigénylő valamennyi kérelmét teljesíteni tudja.”
- 2. Hozzáférést - ezen belül vasúti összeköttetést - kell biztosítani a következő kiszolgáló létesítményekhez, és az ezen létesítményekben nyújtott szolgáltatásokhoz:
 - a) személypályaudvarok, épületeik és egyéb infrastruktúra, ideértve az utastájékoztató kijelzőket és a megfelelő menetjegykiadó épületeket is;
 - b) áruterminálok;
 - c) rendező pályaudvarok és vonat-összeállító állomás, ideértve a rendező létesítményeket is;
 - d) **tároló vágánycsoport;**
 - e) **karbantartó létesítmények**, kivéve a nagy sebességű vonatok és a gördülőállomány egyes további, egyedi létesítményeket kívánó típusai számára kialakított, jelentős karbantartási munkák elvégzésére alkalmas létesítmények;
 - f) **egyéb műszaki berendezések, ideértve a tisztító- és mosóberendezéseket is;**
 - g) vasúti tevékenységekhez kapcsolódó belvízi kikötői berendezések;
 - h) segélynyújtó berendezések;
 - i) üzemanyagtöltő berendezések és az ezekben a létesítményekben vételezett üzemanyag, amelynek díja a számlákon elkülönítve szerepel.

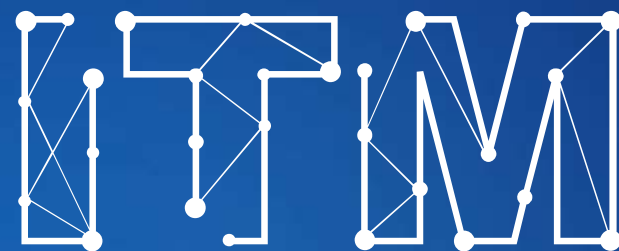
- A vonatkozó jogszabályi előírásokat figyelembe véve a vasúti igazgatási szerv **tároló vágánycsoport, karbantartó műhelyek és mosóberendezések mint kiszolgáló létesítmények** tekintetében a kiszolgáló létesítmények üzemeltetői által nyújtott, a Vtv. 2. melléklet 2. pont d), e) és f) alpontjában meghatározott szolgáltatások igénybevételére irányuló kérelmek elbírálási határidejét a **35 db kiszolgáló létesítmény esetén 15 napban határozta meg.**
- A határidő meghatározásánál a vasúti igazgatási szerv figyelembe vette a Vtv. 67. § (2) bekezdésének azon fordulatát, amely szerint a kérelem csak abban az esetben utasítható el, ha működőképes alternatívák lehetővé teszik, hogy az érintett áru- vagy személyszállítási szolgáltatást ugyanazon vagy egy **alternatív menetvonalon, gazdaságilag elfogadható** feltételek mellett üzemeltessék. Tekintettel arra, hogy kapacitáshiány esetében a **működőképes alternatíva megállapítására irányuló eljárás is része** a szolgáltatás igénybevételére irányuló kérelmek elbírálásának, amely **időigényes folyamat**, a vasúti igazgatási szerv indokoltnak tartotta a meghatározható leghosszabb határidő biztosítását a kiszolgáló létesítmények üzemeltetői részére a szolgáltatások igénybevételére irányuló kérelmek elbírálása során.

A pályahálózat-működtetők függetlenségi feltételeinek ellenőrzése

- **Vtv. 11/A. § (1) bekezdése** „A pályahálózat-működtető felügyelőbizottságának és igazgatóságának tagjai, illetve a nekik közvetlenül alárendelt vezetők a pályahálózat-működtető alapvető feladatainak ellátása során megkülönböztetéstől mentes módon és pártatlanul kötelesek eljárni. Ennek biztosítása érdekében - az (1a) bekezdésben meghatározott kivétellel - ugyanazon személyek nem lehetnek egyidejűleg:
 - a) pályahálózat-működtető és valamely vállalkozó vasúti társaság igazgatóságának tagjai;
 - b) a pályahálózat-működtetőnél az alapvető feladatokkal kapcsolatos döntéshozatallal megbízott személyek és egyben valamely vállalkozó vasúti társaság igazgatóságának tagjai;
 - c) ha a pályahálózat-működtetőnél felügyelőbizottság működik, úgy a pályahálózat-működtető és valamely vállalkozó vasúti társaság felügyelőbizottságának tagjai;
 - d) vertikálisan integrált vállalkozás részét alkotó olyan felügyelőbizottság tagjai, amely a vállalkozó vasúti társaság és a pályahálózat-működtető felett egyaránt ellenőrzést gyakorol, továbbá ezen pályahálózat-működtető igazgatóságának tagjai.”
- **Vtv. 11/A. § (3) bekezdése** „Ha a vertikálisan integrált vállalkozáson belüli szervezetek közös információs rendszereket használnak, az alapvető feladatokhoz kapcsolódó üzleti titkokhoz való hozzáférést a pályahálózat-működtető erre felhatalmazott személyzetére kell korlátozni. Érzékeny információk nem adhatók át a vertikálisan integrált vállalkozáshoz tartozó más szervezetnek.”
- **11/2019. ITM rendelet 10. §** „A pályahálózat-működtető köteles biztosítani az alapvető feladatokkal és a kizárólag a pályahálózat-működtető által nyújtott vasúti szolgáltatásokkal összefüggő adatszolgáltatás vonatkozásában, hogy a vasúti pályahálózatot igénybe vevő vállalkozó vasúti társaságok egymás adataihoz ne férhessenek hozzá. A pályahálózat-működtető biztosítja továbbá az üzleti szempontból érzékeny és üzleti titokká minősített adatokhoz való hozzáférés tilalmát, valamint a vonatkozó titoktartási szabályok betartását is.”
- **11/2019. ITM rendelet 13. § (3) bekezdése** „Vertikálisan integrált vállalkozás esetében a pályahálózat-működtető biztosítja az alapvető feladatokkal és a kizárólag a pályahálózat-működtető által nyújtott vasúti szolgáltatásokkal összefüggő tevékenység informatikai elkülönítését a pályahálózat-működtető által ellátott más feladatoktól az informatikai eszközök használata (hardver- és szoftverhasználat) és az informatikai feladatot ellátó munkavállalók vonatkozásában.”
- **11/2019. ITM rendelet 14. § (1) bekezdése** „A pályahálózat-működtető a Vtv. 11/A-11/C. §-ában és az e rendeletben meghatározott függetlenségre vonatkozó fő szabályokat a létesítő okiratában, a szervezeti és működési szabályzatában és a belső szabályzataiban rögzíti.”

A pályahálózat-működtetők függetlenségi feltételeinek ellenőrzése

- A vasúti igazgatási szerv az ellenőrzései során megállapította, hogy
 - a GYSEV Zrt. az igazgatóság tagjainak és az alapvető feladatokkal kapcsolatos döntéshozatallal megbízott személyeknek **az összeférhetetlenségével kapcsolatos** – a Vtv. 11/A. § (1) bekezdés a) és b) pontjai vonatkozásában a 11/2019. ITM rendelet 14. § (1) bekezdésében meghatározott – **kötelezettségét teljesíti**;
 - a MÁV Zrt. teljesíti
 - az **adatokhoz való hozzáférésre** (11/2019. ITM rendelet 10. §),
 - az alapvető feladatokkal és a kizárólag a pályahálózat-működtető által nyújtott vasúti szolgáltatásokkal összefüggő tevékenység **informatikai elkülönítésére** (11/2019. ITM rendelet 13. § (3) bekezdése),
 - az üzleti titkokhoz való hozzáférés korlátainak a **megfelelő szabályozókban való rögzítésére** (11/2019. ITM rendelet 14. § (1) bekezdése) vonatkozó kötelezettségeit.

FELADATUNK A JÖVŐ

**Köszönöm
a megtisztelő figyelmet!**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM